

La guia de la bona prescripció

Dolors Capellà

Fundació Institut Català de Farmacologia
Ciutat Sanitària Vall d'Hebron
Universitat Autònoma de Barcelona. Barcelona.

La guia de la bona prescripció: un manual pràctic

La majoria de visites mèdiques finalitzen amb una prescripció. Paradoxalment, la formació de pregrau sobre els principis de la prescripció raonada és molt limitada o inexistent. *La Guia de la Buena Prescripción*¹ és un nou manual publicat per l'Organització Mundial de la Salut que acaba de ser traduït al castellà. No és un altre llibre de farmacologia. Constitueix una guia, pas a pas, del procés de la prescripció raonada. Està dirigit a l'ensenyament de pregrau, encara que pot ser un bon assistent de l'ensenyament de postgrau i de la formació continuada, així com de l'autoformació en terapèutica. El manual està orientat a sistematitzar el procés de la presa de decisions terapèutiques.²

El model que presenta la guia és, en realitat, un procés lògic, sistemàtic, de raonament sobre terapèutica, que consta de dues parts:

- a) el procés de la selecció de medicaments,
- b) el procés de la prescripció raonada.

El model de selecció i prescripció de medicaments proporciona els instruments per tal de prendre decisions terapèutiques raonades i responsables. Pretén que, seguint el procés de raonament, l'estudiant o el metge siguin autònoms en les seves decisions terapèutiques i adquireixin les habilitats necessàries per a dur-les a terme.

La selecció de medicaments

Els passos per a seleccionar els medicaments d'elecció i els alternatius per al tractament d'una determinada patologia es presenten a la Taula 1. Una vegada definits els objectius del tractament, en funció de la patologia a tractar i del seu pronòstic, es procedeix a fer un inventari dels tractaments disponibles per tal de comparar-los i seleccionar els

TAULA 1. La selecció de medicaments

Primer pas. **Definir el diagnòstic**
Segon pas. **Especificar l'objectiu terapèutic**
Tercer pas. **Fer un inventari dels medicaments eficaços**
Quart pas. **Seleccionar un grup de fàrmacs**
Cinquè pas. **Seleccionar un fàrmac "personal"**

d'elecció i els alternatius. Anomenats fàrmacs "personals" (P) pels autors de la guia, els fàrmacs seleccionats són aquells que s'han mostrat eficaços, acceptablement segurs tenint en compte la patologia per tractar, convenients per a la majoria dels pacients que la pateixen i d'un preu acceptable. Convida a seleccionar, seguint una normativa, el tractament de primera elecció i els alternatius per a un problema terapèutic formulat genèricament (hipertensió arterial, asma, etc.); les decisions es poden recollir en un formulari personal, realitzat per l'alumne, amb la tutela del professor, on, per a cada problema de salut, s'explicita el nom o noms del fàrmac seleccionats, la dosi, la pauta de dosificació, la durada del tractament, la informació, instruccions i advertiments que cal fer i com plantejar el seguiment dels efectes. També inclou una discussió sobre les diferències entre un medicament P i un tractament P que recorda que els medicaments no són els únics mitjans terapèutics disponibles per al tractament dels problemes de salut.

Aquest procés proporciona les eines per tal de seleccionar els fàrmacs necessaris per al tractament dels problemes més prevalents a l'assistència primària, o a qualsevol altre nivell assistencial del sistema sanitari. Practicant-lo s'espera conèixer molt bé les propietats dels medicaments seleccionats, aprendre quan prescriure'ls i quan no, i ser capaç de trobar-ne d'alternatius en cas que sigui necessari.

El procés de la prescripció raonada

Els principis del procés de la prescripció raonada s'enumeren a la Taula 2. La definició del problema del pacient porta implícita una concepció integral del mateix. No només està constituïda per un diagnòstic clar i precís sinó també per l'enumeració de totes aquelles característiques del pacient que cal tenir en compte a l'hora de seleccionar l'estratègia terapèutica més idònia (edat, sexe, característi-

Correspondència: Dra. Dolors Capellà Hereu
Servei de Farmacologia Clínica
CS Vall d'Hebron
Passeig de la Vall d'Hebron, 119-129
08035 Barcelona.
Tel. 93 428 30 29 - 428 31 76
Fax 93 489 41 09
Adreça electrònica: dc@icf.uab.es

TAULA 2. La prescripció raonada

Primer pas. Definir el problema del pacient
Segon pas. Especificar l'objectiu terapèutic
Tercer pas. Verificar la conveniència del tractament "personal"
Quart pas. Iniciar el tractament
Cinquè pas. Donar informació, instruccions i advertiments
Sisè pas. Supervisar el tractament

---

ques fisiològiques, patològiques, psicològiques, socials). Per altra banda, subratlla la importància de la interpretació del motiu de consulta. Especificar l'objectiu terapèutic implica definir què es vol aconseguir amb el tractament, i inclou la importància de discutir-lo amb el pacient per fer-lo partícip de les decisions. Com que els pacients varien en edat, patologies acompanyants, eventuais tractaments concomitants, i altres característiques, abans de prescriure és necessari comprovar que el tractament "personal" seleccionat prèviament és el més convenient per al pacient en qüestió. Per tant, cal verificar tant el fàrmac, com la forma farmacèutica, la dosi, la pauta de dosificació i la seva durada. Ara ja es pot iniciar el tractament que ha de ser utilitzat correctament pel pacient per obtenir-ne la màxima efectivitat. Això implica escriure un recepta de forma clara i llegible, informar, instruir i advertir al pacient amb llenguatge clar i entenedor, plantejar-se el seguiment per tal de poder avaluar els efectes del tractament i decidir els passos a seguir segons la resposta. Els estudiants han de passar per tots els passos quan solucionen el problema d'un pacient, han de determinar com el tractaran i han d'argumentar constantment les seves decisions terapèutiques.

La part final de la guia orienta sobre com mantenir-se informat en terapèutica. Fa un inventari de les fonts d'informació disponibles, revisant-ne les principals característiques i dona orientacions sobre com utilitzar-les. També inclou una revisió crítica de la informació que proporcionen els laboratoris farmacèutics.

Es completa amb una sèrie d'annexos que contenen informació útil per a practicar el procés de la prescripció raonada, ja sigui en forma de recordatori dels principis bàsics de la farmacologia pertinents per a la pràctica clínica diària, o d'instruccions sobre l'ús de determinades formes d'administració de medicaments.

La metodologia docent que acompanya a la guia es fonamenta en l'aprenentatge basat en la solució de problemes, que utilitza problemes de malalts que els estudiants han de resoldre per ells mateixos, guiats per un tutor.³ Per aconseguir-ho necessiten adquirir determinats coneixements -i, per tant, ser capaços d'identificar les necessitats d'informació, saber utilitzar les fonts d'informació i avaluar críticament la informació disponible- i unes determinades habilitats per a resoldre'ls.

La utilitat de la guia i del procés d'aprenentatge s'ha avaluat mitjançant un assaig clínic realitzat a set facultats de

medicina de diversos països, els resultats del qual suggereixen que millora les habilitats i actituds terapèutiques dels estudiants. En l'actualitat s'està utilitzant a facultats de medicina de diversos països.

Conclusions

La guia de la bona prescripció presenta un model sistemàtic de solució de problemes terapèutics que pot ser considerat la columna vertebral del procés de la prescripció. Pot constituir la base de la formació d'un prescriptor autònom i responsable capaç de prescriure el medicament més apropiat, per al tractament d'un pacient concret, a una pauta d'administració individualitzada i a un cost raonable.⁴ Com a mètode d'aprenentatge permet seleccionar i utilitzar, de forma raonada, la informació necessària en terapèutica i aplicar-la al tractament d'un pacient concret, seguint una determinada normativa. Per tant, pot ser un instrument d'ajuda per adquirir o utilitzar els coneixements necessaris per a dissenyar plans terapèutics òptims i les habilitats per aplicar-los al tractament dels problemes de salut. Hi ha estudis que suggereixen que el model de la prescripció raonada millora les habilitats i actituds terapèutiques dels estudiants. Se'n derivarà una millora de les pràctiques terapèutiques dels prescriptors?

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

1. De Vries TPGM. Guia de la buena prescripción. Ginebra. Organización Mundial de la Salud, 1994.
2. De Vries TPGM. Presenting clinical pharmacology and therapeutics: a problem based approach for choosing and prescribing drugs. *Br J Clin Pharmacol* 1993; 35: 581-6.
3. Palés J. Característiques principals del pla d'estudis orientat als problemes. *Revista de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya* 1994; 9 (supl 1): 5-11.
4. Sjöqvist F. Teaching of clinical pharmacology and therapeutics. A swedish view. *Rev Farmacol Clin Exp* 1991; 8 (supl 1): 41-4.